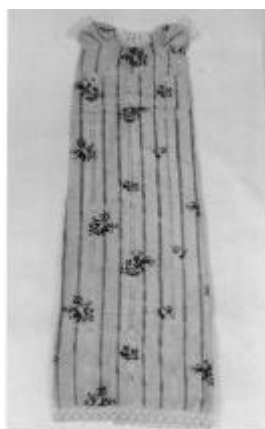

Lidt om dåbstøj

Jette Kjær

Så vidt det er muligt, forsøger museet at udstille så meget som muligt, der kan fortælle om thyboernes liv i fortiden. Nogle genstande kan imidlertid være i sådan en tilstand at det ikke er muligt at have dem udstillet permanent. En sådan gruppe er dåbstøjet - eller rettere gamle dåbskjoler, som har flere hundrede år på bagen. For at så mange som muligt alligevel gives lejlighed til at stifte bekendtskab med denne genstandsgruppe, gives der her en kort

Museet for Thy og Vester Hanherred har som de fleste museer en pæn samling dåbsdragter - også kaldet kristenstøj.

Mus. nr. THY 3333x1
Dåbskjole af kraftig råhvid silke med blå striber og brun/tilla buketter. Kjolen er åben bagtil. Den er i nyere tid forsynet med nye kniplinger ved hals og håndled. Dåbskjolen stammer fra en rig købmandsfamilie i Klitmøller og er ifølge slægtstraditionen fra ca. 1795.

Mus. nr. THY 1071x1
Poseformet dåbskjole forsiden af gul brokade med brocherede blomster - bagsiden er lavet af gul/beige bomuldstryk. Overdelen er foret med hør med blåtryk. Kjolen her viser, at der har været et større udvalg af fine silkestoffer til rådighed, da forbredden er sammenstykket af flere forskellige gule brokadestoffer. Dåbskjolen er fra Thorup Strand, Vester Hanherred.

Samlingen, der i tid strækker sig fra slutningen af 1700-tallet til omkring år 1900, omfatter to slags dragter. Den største gruppe udgøres af den brogede kjolepose af kostbart silketøj ofte med silkebånd og kniplinger, og den anden gruppe af den hvide dåbskjole, hvoraf den ældste er fra ca. år 1850.

Historien om dåbstøjet

Den ældste form for dåbsdragt, vi har kendskab til, er fra den katolske tid. Dragten bestod da af en hvid dragt og en hue, som det nøgne barn blev iført straks efter dåben, mens præsten sagde: "Modtag den hellige hvide Hue og ubesmittede Klædning, som du skal bære den for Kristi Domstol, og du må få det evige liv."

Efter reformationen blev den hvide dåbsdragt erstattet af en dragt i farvestrålende og kostbart stof som klædedragten i det hele taget var i renæssancen og de følgende århundreder.

Dåbskjolen har til alle tider været kostbar og omgærdet med symbolik - også i dag går dåbskjolen i arv eller lejes. At sidstnævnte heller ikke er noget nyt fremgår bl.a. af kirkeregnskaber fra Sønderjylland, hvor det ses at man har kunnet leje dåbstøjet enten hos præsten, jordmoderen eller sognefogeden. Det er endda specificeret, så man alt efter økonomisk formåen har haft tre prisgrupper at vælge imellem.

Der er skrevet betydelig mere om traditionen omkring dåb, end om dåbstøjet. Bortset fra mindre

Mus. nr. THY A982
Dåbskjolen her er igen et eksempel på at der har været et større udvalg af stoffer til rådighed. Den er af grøn silkebrokade og bagsiden af bomuldstøj. Posen er i nyere tid åbnet og forsynet med en bred hvid blonde. Guldborten forneden hører til kjolen. Kjolen stammer fra gården "Futtrup" i Heltborg.

Mus. nr. THY A790
Dåbsposen er af brunt silkedamask foran - bagsiden af posen er rødternet hør. Overdelen er foret med hør/lærred med brunt tryk. Forsiden er yderligere smykket med rosetter af guldråd og perler. Posen er kantet med en bred sølvbort. Kjølern stammer fra Ullerup i Vester Torup.

punktundersøgelser i Den Gamle Bys samlinger, på Lolland-Falster og senest i Vendsyssel, savnes stadig en samlet undersøgelse af dåbstøjet med dragterne som udgangspunkt.

Museets samling

Hovedparten af dåbsdragterne er tilgået museet på et meget tidligt tidspunkt, så oplysninger om herkomst og brug er sparsomme. Fælles for dragterne fra 1700 og 1800 årene er det pragtfulde silkestof, ofte brokade, og overdådigt pyntet med kulørte bånd, metalkniplinger, blonder, glas og enkelte endda prydet med sølvmonter.

At der er tale om genbrug af stoffer, der tidligere har været det højere borgerskabs balkjoler, er højst sandsynligt. Der er til den enkelte dragt ikke bare brugt rester, der er smukt sat sammen, men en enkelt kjole består ofte af flere forskellige stoffer. Kjølens bagside og evt.

foer er ofte af et billigere materiale, såsom hør eller kattun. Ved hjælp af dateringen af foerstoffet er der næppe heller nogen tvivl om at silkestofferne er ældre end den periode, hvor kristentøj har været i brug. Samlingen af silkedåbskjoler udgør snitsmæssigt en helhed - en enkelt

*Mus nr. THY 1997
Posekjolen her er fra
Skræm i Øster Hanherred.
Kjolen er af fin blomstret
gul silke med
sølvkniplinger. Bagsiden
er af groft hørlærred.
Kjolen har et helt andet
snit end de øvrige i
museets samling. Den er
lang og meget smal. På
bagsiden er der
snørrehuller, så den har
kunnet tilpasses lidt. Den
hører til samlingens
ældste – men formen kan
også høre til en anden
regional udformning.*

*Mus nr. THY 2594x5
Dåbskjolen er af fint
netteldug og forsynet med
brede smukt tambourerede
borter forned og langs
kanterne. Tambourering
er kædesting udført med
hæklenål på ramme.
Kjolen stammer fra Irup
og har i 12. time overlevet
tilintetgørelse.*

falder i sin lange smalle form noget udenfor. Spørgsmålet er om den er ældre eller en geografisk variant, da den kommer fra Skræm i Øster Hanherred. Samlingen omfatter i alt 12 brogede dåbskjoler og 4 hvide dåbskjoler.

En nytilkommen gave

En dåbskjole af smukt silkestof som lige er tilgået museet har en spændende historie med sig. Kjolen er købt af skudeskipper Peder Andersen Krogh i Norge i slutningen af 1700-tallet og kjolen har været bevaret og anvendt i familien op til idag - den sidste der bar kjolen blev døbt den 6. juni 1984.

Peder Andersen Krogh (1780-1841) var skudeej, skipper og handelsmand i Klitmøller. Han var søn af skipper og skudeej Anders Pedersen Krogh (1759-1782), der forliste ved Madsbøl Strand, og hustru Kirsten Christensdatter Brandt (1757-1825). Allerede som 18-årig nævnes Peder Andersen Krogh som skipper for sandskuden Methea. Under Englandskrigen udførte han et stort og farefuldt arbejde som leder af statens korntransporter fra Klitmøller til Norge. Hans hustru Christiane Pedersdatter Møller (1773-1824) var datter af den rige skudeej Peder Andersen Møller (1736-1800) til Hausgård i Klitmøller - fra hvem Hausgård-slægten nedstammer. Peder Andersen Kroghs hus eksisterer stadig og er det nuværende Hedebo, Vangvej i Klitmøller.

Der har på begge sider af familien været værnet om dåbskjolen i ca. 200 år.

LITTERATUR

Arv og Eje 1965.

Else Marie Boyhus: Kristentøj fra Lolland-Falster. Vendsyssel Nu og Da 1954.

Åse Friis og Ellen Nielsen: Noget om fødsel og dåb.

(Kilde: Historisk Årbog for Thy og Vester Hanherred 1995, side 151-154).